

Vogelwerkgroep: "De Kempen"
d'n Blauwe Kluwier.

75 NO. 1

Drukwerk.

Aan:

Inleiding.

Eindelijk is het dan zover, het eerste verslag van de Vogelwerkgroep De Kempen.

We hebben zomaar een aantal dingen op een rijtje gezet, met de bedoeling dat U als lid ook wat achtergronden kent van de werkgroep.

Aarzel nu niet en schrijf eens wat op papier wat we later hierin kunnen plaatsen. Het mag alles zijn wat ook maar iets met de natuur te maken heeft. (mededelingen, interessante artikels, uw mening over bepaalde grote problemen zoals: recreatie in de natuurgebieden, jacht, vogelvangst, ruilverkaveling enz. enz.)

Op die manier kunnen we nog veel van elkaar leren.

In enkele jaren is er veel veranderd, als vogelaars zien we regelmatig hoe natuurgebieden onherstelbaar worden aangetast. In vele gevallen kunnen we ook niets doen, maar bijv. de Landschotse heide waar het al te vaak leemaal mee begonnen is hebben we als amateurs veel gedaan tijdens de ondergang van dit uniek natuurgebied.

Om even een idee te krijgen van de "vroegere" Landschotse Heide, geven we een citaat uit een van de dagboeken van de bekende Brabantse ornitholoog Bert van Dooren.

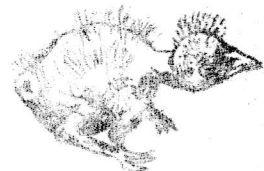
25 april 1951: "vandaag een bezoek gebracht aan de Landschotse Heide, sedert vorig jaar is hier veel veranderd: een groot aantal D.U.W.-arbeiders zijn bezig de heide om te spitten: de hoog gelegen stukken zullen beplant worden met dennen, terwijl het laaggelegen gedeelte voor cultuurgrond bestemd is. Door de ontginningen hier verdwijnt een van de mooiste heide- en vennencomplexen in de Kempen. Ik schat het aantal broedparen van de wulp, op minstens 150. Het volgend jaar, zal het grootste gedeelte dezer vogels hier niet meer tot broeden komen. Men is druk bezig met het omhakken van vliegdennen, waardoor reeds dit seizoen de 2 a 3 paar Klapeksters, die hier nog huizen, in het gedrang komen. Ook het laatste paar van de Boomvalk, dat wij vandaag boven de heide zagen zweven, ziet zijn broedgebied ernstig bedreigd."

Wanneer je zo van zulk soort citaten ziet dan merk je pas echt wat vroeger de Kempen was.

Tenslotte willen we U een prettig vogeljaar toe wensen.

Maarten Manders

Sjaak van Kessel.

De Landschotse Heide.

Een uniek natuurterrein wat ernstig bedreigd wordt. In 1973 werd door de Vogelwerkgroep een Beheersplan uitgegeven, maar na dit vele werk zag er alles nog net zo slecht uit.

In mei van dit jaar organiseerde we daarom in samenwerking met de Milieuwerkgroep: Oost - West, en Middelbeers een speciaal programma rond dit natuurgebied om de gemeente nog eens wakker te schudden. Op 2 mei hadden we een lezing met dia's over dit hele probleem. Op 4 mei was er een excursie naar het gebied. Op verzoek werd dit nog eens herhaald. Zaterdags en Zondags hadden we een tentoonstelling met al het materiaal over dit gebied (foto's, publicaties, archeologisch materiaal, brandpreventie, doorlopende dia serie, tekeningen enz.)

Het werd een groot succes, zo'n 1000 mensen bezochten deze tentoonstelling. Enkele maanden later werd het natuurgebied afgesloten met afsluitbomen, en weer enkele maanden later stonden er verkeersborden en bordjes met Natuurreservaat.

In het najaar kwam toen nog het bestemmingsplan Buitengebied ter visie te liggen, waarbij we toen tevens alle natuurterreintjes van Beers even onder de loep hebben genomen. Opvallend hierbij was dat in 2 dagen tijd een spoedinventarisatie werd georganiseerd, waar maar liefst 24 vrijwilligers op af kwamen. Onze hartelijke dank nog voor deze mensen.

(K.J.N. Tilburg, N.J.N. Eindhoven, Fotoclub Eersel, I.V.N. Bergeijk en leden van de vogelwerkgroep.)

Toch kunnen we na enkele vermoeiende jaren nu eens eindelijk zeggen dat het allemaal niet voor niets is geweest, en dat dit een mooi resultaat is voor een groepje " amateurs ".

INVENTARISATIERAPPORT.

Ruilverkavelingsgebied Borkel en Schaft.

Gedeelte: Vogels door W. Jacobs, A. Luiting en J.C.P. van Kessel.

Een omvangrijk onderzoek naar de vogelstand is nog niet mogelijk geweest, zodat de gegevens onvolledig zijn; de nodige aanvullingen zijn verkregen uit: Avifauna van Noord-Brabant 1967 en uit de verslagen van inventarisaties, uitgevoerd door het Staatsbosbeheer; vooral het voorkomen van zeldzame en om andere redenen bijzondere vogelsoorten, is daarom niet volledig bekend. De verwachting, dat een aantal van deze soorten nog steeds kunnen voorkomen, wordt gerechtvaardigd door het afnemende gebruik van biociden uit de groep van gechloreerde koolwaterstoffen, de betrekkelijke rust die in dit gebied heerst en de rijke afwisseling van vegetatie- en landschapstypen, die hier voorkomen. De plaatselijk ruim aanwezige kleinschalige landbouw, welke een eerste voorwaarde is voor een grote variatie in de vogelbevolking, wordt in de oudste landbouwgebieden nog aangetroffen, zoals bijvoorbeeld ten Noorden van het Brugven langs de Kluizerdijk, bij Bruggerhuizen, Borkel en Schaft. De Kapel, De Hoeven en Voorste- en Achterste Brug.

Behalve de in het gehele gebied algemeen voorkomende vogels, zullen een paar rijke vogelgebieden apart beschreven worden zoals:

- b) omgeving Brugven en aansluitend Tongelreep-dal.
- c) Malpie-beemden en aansluitend Dommeldal.
- d) De Horsten en Putten.
- e) Buitenheide en Lage Heide.

A. ALGEMEEN.

De roofvogels zijn nog steeds redelijk vertegenwoordigd. De bruine Kiekendief, die in het belgische vogelreservaat 'De Hagevennen' broedt, is in het Schaftse gebied een vaak geziene gast. De Buizerd is er, vooral het winter-halfjaar, regelmatig te zien. Verder zijn er als gasten nog de Sperwer en soms ook de Steenuil en Kerkuil aan te treffen. Van de uilen zijn de Ransuil en de Bosuil echter ook als broedvogel te vinden. Verspreid over het gehele gebied vinden we in de winter als doortrekkers Kepen, Goudvinken en Sijsjes, die allen met hun felle kleuren, direct opvallen en door hun weinig schuwe gedrag prachtig te

observeren zijn tijdens hun drukke voedselzoekeerij.

De grote vogels, die een veel ruimer territorium hebben, zijn b.v. de Duiven en Tortelduiven, Zwarte Specht, Vlaamse Gaai, Ekster, Zwarte Kraai en Kauw. De Kapmeuwens, die o.a. op de Malpie broeden, komen hier in grote groepen voedsel zoeken.

Rond de boerderijen zien we natuurlijk de Boeren- en Huiszwaluw op hun insektenjacht voorbij zwenken; op de akkers zijn Kwikstaarten aan het staartwippen.

B. Brugven en Tongelreep:

De niet erg rijke begroeiing van het Brugven zelf en bovendien de goede toegankelijkheid voor het publiek, bieden slechts weinig vogels een goede broedgelegenheid. Maar dit wordt ruimschoots gecompenseerd door de gevarieerde begroeiing van zijn omgeving, waar een deel van het Tongelreepdal bij gerekend kan worden. Wel zijn bij het ven Dodaarsje, Zwarte Stern en Wintertaling als broedvogel waargenomen, maar door de lage waterstanden van de laatste jaren zijn zij niet meer aangetroffen. Hiertegenover staat dus de rijke zangvogelbevolking in de dichte houtwallen en bosjes in de omgeving van het Brugven. Tjiftjaf, Tuinfluiter, Nachtegaal, Spotvogel, Groenling, Roodstaartjes en Mezensoorten. Van de grotere vogels kunnen worden genoemd de Spechten (grote Bonte en Groene) en grote Lijster. Op de voor de wind beschermde, ingesloten weiljes zijn 's winters grote groepen Kramsvogels en Koperwieken te zien.

C. Malpiebeelden en Dommel:

Het sterk afwisselende landschap van akkers en weiden, ruige weiden en moerasvegetaties met rietlanden, broekbossen en populierbossen bieden aan vele vogels een ideaal broed- en fouragegebied. De kleine zangvogels zijn dan ook rijk vertegenwoordigd zodat we in de broedtijd Geelgorzen, Heggemussen, Braansluipertjes, Kneutjes, Nachtegalen, Bosrietzangers enz. tijdens hun drukke werkzaamheden gemakkelijk kunnen observeren. De schuwe Roerdomp kunnen we al van verre horen, de IJsvogel zien we als een groen blauwe vlek wegschieten terwijl de schelle waarschuwingskreet nog naklinkt over de kalm voortstromende Dommel. Wanneer we de karakteriserende zang van de Wielewaal in het populierenbos nadoen, kunnen we het mannetje tot vlakbij laten komen om zijn prachtige geel-zwarte veren goed te kunnen zien.

D. Horsten en Putten:

Vele vogelsoorten, die in de Malpiebeemden voorkomen, zijn ook in dit moerasbos-gebied terug te vinden. Ook hier weer een grote verscheidenheid aan broedvogels. In grote, aaneengesloten loofbossen (Moerasbos en nat eiken-berkenbos) komen vele vogels voor, die een uitgebreid territorium nodig hebben, zoals Zanglijster, Torenavalk, Koekoek, grote Bonte Specht e.d. In de randgebieden komen de prachtig gekleurde Geelgorzen, Kneutjes en Blauwborstjes als broedvogel voor. De Roodborsttapuit zien we al van verre op een hekkepaaltje wippen met zijn karakteristieke doorzakkertjes. Maar ook 's winters is het hier druk. Veel doortrekkers vinden in de bomen en struiken hun voedsel en dan kunnen de Sijsjes en Goudvinken prachtig uitkleuren in de lage zon. Een rondtrekkend troepje acrobaten, balletjes op steeltjes ofwel Staartmezen, kunnen ons tijd en koude doen vergeten.

E. Buiten-Heide en Lage Heide:

Aansluitend op het belgische vogelreservaat 'De Hagevennen' vormt dit afwisselende heide-vennen-dennebosgebied een ideaal biotoop voor grote vogels. Wulp, Korhoen en Groene Specht broeden hier, de Bruine Kiekendief zien we hier regelmatig jagen en Buizerden zijn hier vaste gasten. In het heuvelachtige terrein met wat duinen is misschien nog de Nachtzwaluw te vinden, 's avonds op de insectenjacht, overdag op de grond neergedrukt, beschermd door zijn prachtige schutkleuren. De verspreide denne- en berkenbosjes en de struikenvegetaties langs vennetjes en enkele stroompjes die in dit interessante gebied te vinden zijn, bieden broedgelegenheid aan vele kleine zangvogels. Mezensoorten, Roodstaartjes, Geelgorzen, Boomleeuwerikken en Boompiepers zorgen voor een veelstemmig koor op een vroege, stille voorjaarsmorgen.

Klapensteronderzoek:

In 1975 zal het onderzoek voor het laatste jaar lopen via het Contact-
orgaan voor vogelstudie van de K.N.N.V. De bedoeling is om na 1975 toch
gewoon verder te werken, maar dan de eigelijke doelstelling iets te
veranderen. Er komt nog een speciaal enquêteformulier uit voor de ringers
van het Vogeltrekstation. En de najaarstrek (als men dit onder trek mag
verstaan) te bestuderen.

Helaas is er nog steeds geen voorlopig verslagje klaar, maar ik hoop
dit najaar wat op papier te hebben staan. Door de vele brieven die bin-
nen komen gaat de meeste tijd zitten in het bestuderen van beantwoorden
van de brieven. (dit jaar heb ik 570 brieven verzonden!)

Er is al veel contact met buitenlandse medewerkers om diverse gegevens
uit te wisselen en om te werken aan een verspreidingskaart van Europa.
Uit het onderzoek is wel gebleken dat de Klapenster als broedvogel voor
Nederland bijna verdwenen is. (schatting van max. 15 broedparen)
Via deze weg wil ik alle 170 medewerkers bedanken voor hun bijdrage aan
dit onderzoek in 1973 en 1974.

Sjaak van Kessel.

+++++

Korte mededelingen.

Wie wil er meewerken aan een onderzoek over de Rode Wouw in Nederland?
Alle waarnemingen zijn welkom. S.v.p. plaats, gemeente, tijdstip en
gedrag vermelden.

T.C.M. Geerdink, Sloetsweg 60, Hengelo. (0)

Via Natuurmonumenten hebben we een lijst ontvangen van natuurgebieden
waaronder de Reuselse Moeren en de Cartierheide die met spoed moeten
worden geïnventariseerd naar de broedvogels.

Het unieke natuurgebied De Bosplaat op Terschelling is aangewezen als
Staatsnatuurmonument op grond van de natuurbeschermingswet. Het natuur-
reservaat ontving in 1970 al het Europees Diploma voor Natuurbescherming
als tiende belangrijk natuurgebied in West-Europa.

Er wordt gewerkt aan een onderzoek over slaappleatsen van kraaien.
Alle inlichtingen hierover bij Nico Venema (of pa Venema) en Geert
Sanders alle uit Reusel. Hierover meer in het volgende verslag!!

Op de voorpagina: d'n blauwe ^{Klawier}~~Kluis~~. Zo noemt Panken hem. (rond 1850)
Andere typische Brabantse namen waren: berg-of boschekster, handwerk,
halve ekster, haakklawier, grote klapenster.
Nu is het een soort die bijna uit Nederland is verdwenen!

NESTKASTENCONTROLES OP HET KONINGSHOF.

ligging: Langs de grote weg van Veldhoven naar Steensel.

Een groot scholen complex en een kerk met klooster voor een aantal zusters,
Het hele terrein is gelukkig afgesloten en niet toegankelijk voor publiek.

Wanneer de nestkastencontroles op het Koningshof zijn begonnen is me niet precies bekend. Alle oude logboeken van de vereniging, welke vroeger door de voorzitters werden bijgehouden heb ik eens doorgelopen. De oudste gegevens waren van 1959. Er is vroeger zeer weinig over opgeschreven. Het eerste verslag is van 1960: 114 jonge mezen, 8 nesten met mussen en een eekhoorn. Zo staat er over 1964 b.v. "Nestkasten controle leverde niet meer op dan een jacht op eekhoorns". (med.voorzitter)

Als ik nu die 6 jaren controles eens bekijk dan zijn er toch wel enkele opmerkingen over. (zie tabel) De Huismus is veel talrijker geworden, voor het Koningshof een plaag! De aantallen kool- en Pimpelmezen zijn ongeveer gelijk gebleven. De Bonte Vliegenvanger is een nieuwe soort voor het Koningshof, en wel een van de mooiste. (vrij zeldzaam voor Noord Brabant) Jammer is dat we de Steenuil niet meer terug hebben gezien. Helaas hebben we erg veel last van de spechten die vele kasten vernietigen. Op andere plaatsen in Nederland komt men met hetzelfde probleem.

Overzicht over een verloop van 6 jaar.

	1969		1970		1971		1972		1973		1974	
koolmees	8	10	22	10	22	12	17	15	21	8	21	
pimpelmees	1	5	12	8	13	6	8	5	11	2	4	
warte mees		3				1	2	1	2	3	3	
atkopmees		3	1	1	1				1		2	
uifmees		1					1		2		1	
warte Roodstaart												
okraagde Roodstaart	4	1	1	3	3	7		7	2	3	2	
teenuil	1			1		1						
uismus	7	7	?	?	15	11	30	10	20	7	12	
preeuw						2	4		2	1	2	
roodborst						1	2					
rote Bonte Specht	1	1							1			
bonte Vliegenvanger									2	1	1	
vlenduif											2	
boerenzwaluw (jaarlijks broedvogel)												

Opmerking: Elk jaar is bij de tabel in 2 delen verdeeld, dit betekent 1^e getal is van de 1^e controle en het 2^e getal is van de 2^e controle, omdat er jaarlijks 2 nestkastencontroles zijn.

NEDERLANDS COMITE BESCHERMING TREKVOGELS

Na vele uitzichtloze vergaderingen met 'Mondiaal Alternatief' (Ernst Bartels) zijn uiteindelijk de Nederlandse sectie van de International Council for Bird Preservation, Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Nederlandse Bescherming Van Vogels, het Wereld Natuurfonds (incl. World Wildlife Rangers), Politiedierenbescherming en de redactie van 'Het Vogeljaar' besloten gezamenlijk in het Nederlandse Comité Bescherming Trekvogels de massale vogelvangst/jacht op de trekvogels in de zuidelijke landen te bestrijden. Aanvankelijk lag het in de bedoeling dat het Nederlands Comité Bescherming Trekvogels zou samenwerken met de stichting 'Mondiaal Alternatief' te Zandvoord. Maar hoewel beide organisaties het zelfde doel nastreven kunnen de oprichters van het NCBT zich niet verenigen met de ecologische en psychologische benadering van het probleem, zoals Mondiaal Alternatief die voorstaat. Ook de actie 'Koop een vogel vrij' en de sticker-actie word weinig doeltreffend geacht. Wel zal worden getracht elkander zoveel mogelijk op de hoogte te houden van ieders afzonderlijke activiteiten. De op 11 juli 1974 opgerichte organisatie zal zich in de eerste plaats bezighouden met de bestrijding van de massale vangst en jacht op trekvogels in Italië, waarvoor reeds zeer binnenkort een bedrag van f20.000,- aan de Italiaanse organisatie zal worden overgedragen die zich met de actie tegen de vogelvangst bezighouden. Er zal een speciaal nummer van het Italiaanse verenigingsblad 'pro Avibus' verschijnen dat in een grotere oplage in Italië wordt verspreid en waarvoor een advertentiecampagne in de landelijke dagbladen van Italië door het comite zal worden bekostigd. Dit is de eerste daadwerkelijke steun aan een bevriende, ter plaatse bekende, organisatie die naar wij hopen zijn vruchten spoedig zal afwerpen. Niet alleen de zangvogels, maar de meetrekkende roof- of stootvogels lijden niet te vervangen verliezen, ook door ons op b.v. de Waddenzee beschermde steltlopers worden in de zuidelijke landen door de jacht zwaar vervolgd. Omdat bepaalde vogelpopulaties door de vogelvangst momenteel grote gevaren lopen is het meer dan ooit gewenst de landen waar dit geschiedt op de gevaren te wijzen. Het Comité heeft hier veel geld voor nodig en om dit zo efficiënt mogelijk te realiseren zullen in de eerste plaats bevoegde instanties in de desbetreffende landen geldelijk worden gesteund in hun acties. Als hoofdpunten staan verder op het programma de bevordering van de verbetering van de wetgeving in die landen, natuur beschermingseducatie op scholen en voorlichting door middel van film en tv. 'Het Vogeljaar' ontvangt gaarne uw daadwerkelijke steun door storting van giften op giro 9644 t.n.v. Administratie 'Het Vogeljaar' te Delft met vermelding: 'bijdrage Ned. Comité Bescherming Trekvogels'. Binnenkort zal het comite ook een eigen giro & banknummer bekendmaken, terwijl elke organisatie bij haar eigen leden geld inzamelt op haar eigen bank & giro nummer t.b.v. het comite.

Adres comite: Driebergseweg 16 B., Zeist, tel. 03404 - 25406.

CONTACTORGAAN VOOR VOGELSTUDIE VAN DE K.N.N.V.

Oproep tot medewerking aan het broedvogelonderzoek in 1975.

Torenvalk: B.Loos jr. Minervaplein 4 a, Utrecht. 030-514884

Gaarne opgave van de broedgevallen in 1975 en van Torenvalkconcentraties bij lokale muizenplagen. Diegene, die de Torenvalk- en Uilenkasten bezitten of controleren worden verzocht in januari contact met mij op te nemen, i.v.m. de landelijke registratie.

Oeverzwaluw: H.N.Leys en J.J.F.E.de Wilde. Diedenweg 14. Ede. 08380-13838. Gegevens worden opgevraagd over de plaats van kolonie, over het aantal bewoonde holen en over slaappleatsen in de namer en over de trek.

Boomklever: A.de Vries, Jachtweg 9, Arnhem.

De volgende gegevens worden gevraagd: gebied (naam, ligging, oppervlakte, gemeente). Opgave van boomsoorten (volgorde van talrijkheid), leeftijd bos, aantal broedparen. Nestplaatsen (natuurlijke holen), nestkasten; in welke boomsoorten. Voedselzoeken: in welke boomsoorten in broedtijd en in welke buiten broedtijd. Ook gegevens over bossen, waar de soort niet voorkomt, zijn welkom.

Klapekster: J.C.P.van Kessel, Evestraat 18, Veldhoven. tel. 040-531211. Gevraagd: Gegevens over broedgevallen. Ook waarnemingen over de rest van het jaar.

Putter: B.v.d.Veen en D.A.Vleugel, Borniastraat 89, Leeuwarden. tel.05100-22930. Gevraagd: waarnemingen van zingende mannetjes, plaats, data, biotoop.

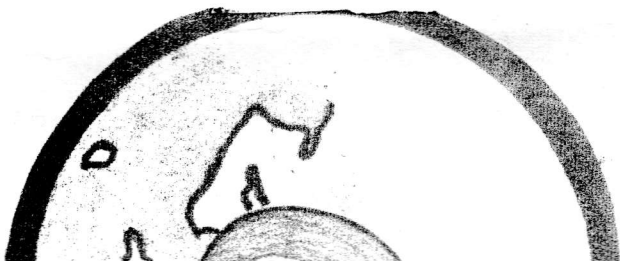
De Blauwe Reiger komt niet meer in de oproep voor. Verdere gegevens blijven echter welkom. Bij strenge winter nemen de bewerkers (A.A.Blok Vrijheidslaan 60 LLL, Amsterdam-1010, 020-711745 en H.Roos, Burg.Verstegenstraat 26, Westzaan, 075-87214) zelf contact op met de medewerkers.

Nieuwe medewerkers wordt verzocht zich tot de vermelde bewerkers te wenden. Wilt U bij iedere waarneming vooral duidelijk plaats, gemeente en zonodig provincie vermelden!

Namens de bewerkers:

J.Philippona, Noordermeent 29

Kraggenburg (NOP). 05275 - 2571.

VEERTIENDAAGSE VOGELJAAR-VOGELKALENDER 1975

'Het Vogeljaar' zet een traditie voort. De veel gevraagde 'Olveh-Vogelkalender (later AGO) met elke veertiendagen een nieuwe vogelfoto kan in 1975 weer bij u aan de wand hangen (formaat 30 x 22 cm). Elke veertien dagen een grote schitterende vogelfoto van de bekende vogelfotografen Frits van Daalen, Piet Munsterman en Hans Schouten met tekst van Henk J. Lichtenbeld en Jaap Taapken. Na gebruik houdt men een vogelboekje (20 x 22 cm) over. Degenen die vóór 15 november 1974 de ongelooflijke lage prijs van f5,95 (incl. verzendkosten) overmaken op girorek. 3.188.838 t.n.v. Hevr. H. van Daalen, Vogelfoto te Haarlem kunnen de kalender in december thuis verwachten.

Wij zullen het zeer op prijs stellen indien u als redactie of als bestuur bekendheid zult willen geven aan deze prachtige vogelfotokalender en wel door middel van een mededeling in de eerstvolgende verschijning van uw tijdschrift, mededelingsblad of convocatie. Wellicht kunt u anders bij lezingen, ledenvergaderingen, tentoonstellingen of exposities op deze kalender de aandacht vestigen of daar te koop aanbieden. Na 15 november a.s. zal, zolang de voorraad strekt, de prijs van de kalender worden verhoogd. Bestellingen van grotere aantallen (minimaal 10 stuks) hebben reductie, terwijl verzendkosten van grotere hoeveelheden voor rekening van de besteller zijn.

Hierover gelieve men contact op te nemen met Hevr. H. van Daalen, Leidsplein 7 rood te Haarlem. Het licht in de bedoeling deze kalender elk jaar te doen verschijnen. Foto's van de volgende soorten

zijn opgenomen: Zwarte Mees, Koperwiek, Wilde Zwanen, Smeuwigorzen, Ruigpootbuiszard, Rook, Pijlstaarten, Grote Lijster, Boomleeuwerik, Kockock, Grauwe Vliegenvanger, Tapuit, Tortelduif, Ekster, Velduil, Torenavalk, Karkiet, Zwarte Storm, Regenwulp, Grote Jager, Wintertaling, Houtsnip, Dodaars, Drieteenstrandloper, en Rosse Franjepoot.

Van de gelegenheid maken wij gebruik de redacties van de regionale bladen die hun blad nog niet regelmatig aan de redactie van

'Het Vogeljaar' zenden te vragen het blad in de toekomst aan de redactie te willen zenden, waardoor contacten worden versterkt en in overleg artikelen overgenomen kunnen worden.

